

*Н. В. Рогова, Черкаський інститут банківської справи
Університету банківської справи НБУ*

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

Транснаціоналізація виробництва зумовлює появу нових видів відносин, які пронизують національні системи виробництва та їх регулювання, посилює їх взаємозв'язок і вразливість, тому що все більша частина ресурсів виробничого комплексу окремих галузей залучається до транснаціональної сфери діяльності. Специфічним методом регулювання транснаціонального бізнесу є трансфертне ціноутворення, яке використовується у внутрішньокорпоративних потоках товарів, послуг чи інших активів на централізованій основі. Варто зауважити, що теоретично належним чином скалькульована трансфертна ціна забезпечує раціональний розподіл прибутків від активів, які передаються поміж усіма зацікавленими сторонами. У результаті податкові органи відповідних країн отримують відповідну для них частку податкових надходжень до бюджету від такого прибутку. Таким чином, це доводить доцільність для податкового відомства кожної держави розробки та введення належного регулювання трансфертного ціноутворення і положень, які б дозволяли пом'якшити гостроту проблеми перекачування доходів та уникнення оподаткування.

Державне регулювання трансфертного ціноутворення найбільших країн СНД знаходиться на достатньо високому рівні та відповідає стандартам ОЕСР. Наприклад, у Казахстані з 2008 року діє спеціальний закон "Про трансфертне ціноутворення", який визначає поняття трансфертного ціноутворення, методи визначення ринкової ціни, підстави контролю цін тощо. У Росії у 2011 році було прийнято аналогічний закон, спрямований на вдосконалення принципів визначення цін, ефективну протидію використанню трансфертних цін з метою ухилення від сплати податків і зборів. Причому слід підкреслити, що спеціальні закони в цих випадках значно доповнюють національні податкові кодекси у сфері методології визначення цін і встановлення принципів державної політики у сфері трансфертного ціноутворення, що формує чіткі правила для ТНК та сприяє притоку іноземних інвестицій.

Щодо України, то основу національної системи регулювання трансфертного ціноутворення визначають положення Податкового кодексу України, який діє з 1 січня 2011 р., а в частині формування цін – з 1 січня 2013 року. Суттєвим удосконаленням чинного вітчизняного законодавства в частині регулювання трансфертних цін можна вважати при-

йняття Національних стандартів трансфертного ціноутворення, які були розроблені за ініціативою Міністерства доходів і зборів України представниками консалтингової компанії PriceWaterhouseCoopers, і Закону України “Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо трансфертного ціноутворення)” який набрав чинності з 01.09.2013.

Спеціалісти зауважують, що реалізація положень зазначеного закону дозволить державі отримати ефективні механізми щодо попередження неконтрольованого виведення капіталів з України до офшорних зон і країн з низькими ставками оподаткування. Так, згідно з висновками спеціалістів Головного науково-експертного управління, запровадження системи трансфертного ціноутворення спрямоване на боротьбу з одним із наймасштабніших способів мінімізації оподаткування, через який в Україні виводиться з-під оподаткування близько 100 млрд. гривень щороку, в результаті чого Державний бюджет України недоотримує майже 20–25 млрд. гривень. Затверджена законом система державного регулювання трансфертного ціноутворення є своєчасною та ефективною з огляду на те, що відображені в новій редакції Податкового кодексу методи регулювання трансфертного ціноутворення розроблені на основі Посібника ОЕСР із трансфертного ціноутворення для мультинаціональних підприємств і податкових адміністрацій.

Водночас окремі положення закону є дискусійними і потребують глибшого дослідження.

К. І. Рожкова,

ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”, м. Київ

ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

З 2009 р. західні банківські групи активно скорочують свою присутність на фінансовому ринку України: зменшують обсяги кредитування, продають кредитні портфелі та згортають мережу. За даними НБУ станом на 01.01.2013 частка іноземного капіталу в банківській системі України скоротилась до 39,5 %, а за 9 міс. попереднього року до 33,8 %.

На сьогодні вартість вітчизняних банків, що виставлені на продаж, за оцінками експертів становить 30–50 % їх капіталу. А оскільки лише обмежена кількість банків здатна інвестувати в розвиток, є підстави стверджувати, що трендом найближчих років для українських банків стане консолідація. Для вітчизняного банківського сектору характерним є поглинання банків, які мали значні проблеми, пов’язані з корпоративним управлінням (конфлікт інтересів, невиконання норма